

kovým okolnostem případu skutečně přihlížely. Tu se do jisté míry stýká posouzení právních otázek s otázkami skutkovými a také znalci musí ve svých nálezech a posudcích dbáti obou těchto stránek souzeného případu. To se také stalo, a to na podkladě dostatečného skutkového podkladu. Výtky neúplnosti řízení, jež tu dovolatel znova uplatňuje, nejsou oprávněné, když dovolatel sám připouští, že ony části díla, které od něho pocházejí, jsou lehce poznatelný pro každého malíře, takže nemůže prý býti vlastně pochybnosti o tom, co žalobce maloval. Je-li tomu tak, pak zajisté rozsah, způsob a povaha žalobcovy účasti na onom uměleckém díle nemohly ujíti ani znalci, a netřeba zde ještě slyšeti svědky, jejichž výpovědi podle samého žalobce by se týkaly spíše jejich názorů a úsudků nežli skutkových okolností.

Co do znaleckých posudků není tu nedostatků ve smyslu § 362, odst. 2, c. ř. s. Nebylo tedy důvodu k tomu, aby byl podán nový posudek anebo ustanoven další znalec a dovolatele lze poukázati k tomu, co uvádí již soud procesní ke konci svých rozsudkových důvodů a s čím souhlas projevil také soud odvolací. Jde tudíž jen o průvodní hodnocení provedených důkazů, které v řízení dovolacím nemůže býti přezkoumáno.

Také po právní stránce byla správně posouzena otázka, kdy lze přiznati účastníku díla postavení a práva spolupůvodce společného vytvoření a kdy o něm lze říci, že umělecké dílo »vytvořil« ve smyslu §§ 9 a 10 původ. zák.; ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti v provádění detailů a ani umělecké provedení svěřené práce nemusí ještě postačiti k tomu, aby se mohlo souditi, že jde tu o společně vytvořené dílo a o spolupůvodství. To si uvědomili také znalci a prozkoumavše věc s tohoto hlediska, náležitě odůvodnili, proč v souzeném případě žalobce nelze uznati za spolupůvodce díla ve smyslu § 10 původ. zák.

Jestliže odpověď na otázku, zda je žalobce spolupůvodcem ve smyslu § 10 původ. zák., vyzněla záporně, nebylo by potřeba obírat se otázkami dalšími, zda by totiž žalobce byl oprávněn domáhati se určení svého práva původského podle § 58 původ. zák. a zákazu dalšího jeho porušování a zda v souzeném případě podle toho, co bylo zjištěno, jde skutečně o zásahy nedovolené, nechť již s hlediska předpisu § 16 či s hlediska § 19 uved. zák., když tu žaloba směřuje proti vlastníku uměleckého díla.

Čís. 17152.

Společenstva hospodářská a výdělková (zák. č. 70/1872 ř. z.).

K výkladu společenstevních stanov, že členství ve společenstvu zaniká »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech«.

Předpis společenstevních stanov, podle něhož přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva až po uplynutí určité doby jeho členství, ne-

odporuje zákonu, pokud dočasná nevypověditelnost členství neznamená pro toho neb onoho člena kromobyčejné nebo slušnosti se přičící zatížení jeho hospodářství.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv II 551/38.)

Žalovaný, rolník v B., který přistoupil roku 1935 za člena žalujícího Rolnického mlékařského družstva v B., zapsaného společenstva s ručením omezeným, a zavázal se zachovávat společenstevní stanovy, zejména dodávat žalujícímu společenstvu mléko, dal v říjnu 1936 družstvu výpověď, přestal od ledna 1937 dodávat mléko a stal se členem jiného konkurenčního družstva »S.« v B. Žalující společenstvo však nepřijalo členskou výpověď žalovaného, zastávajíc stanovisko, že podle čl. 5, odst. 1, č. 2 společenstevních stanov musí být každý člen aspoň 5 let členem, t. j. že nemůže před uplynutím pěti let jednostranně zrušit členský závazek dobrovolným vystoupením. Tvrdíc, že žalobce poškodil žalující družstvo tím, že dodával mléko do konkurenčního podniku »S.« v B., domáhá se žalující družstvo na žalovaném zaplacení 40 Kč s přísl., jež mu uložilo podle stanov jako smluvní pokutu a učinilo ve sporu mezitímní návrh určovací, že žalovaný nepozbyl výpovědi danou v říjnu 1936 členství v žalujícím družstvu, když se stal členem teprve roku 1935 a podle § 5, odst. 1, č. 2 stanov nemohl vystoupiti z družstva dříve než po 5 letech. Žalovaný namítl, že jeho členství v žalujícím družstvu zaniklo výše uvedenou výpovědí s účinností od 1. ledna 1937, ježto pokud se ve stanovách mluví o pěti letech, jest to jen lhůta, po kterou ještě svým podílem ručí věřitelům společenstva. Soud prvního stolu omeziv jednání na rozhodnutí o mezitímním návrhu určovacím (oceněno 550 Kč), uznal podle návrhu. Důvody: Pro posouzení sporné otázky jsou rozhodující stanovy žalujícího družstva. V nich jsou obsaženy práva a povinnosti členů, jak se členství nabývá a jak členství zaniká. § 5, odst. 1, č. 2 stanov výslovně uvádí, že členství zaniká dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech. Stačí tudíž pouze vyložiti uvedený předpis stanov. Pro výklad stanov jest užiti § 914 obč. zák., podle něhož se má smlouvě rozuměti tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu. Nutno přihlížeti k úmyslu smluvců a zejména v souzeném případě jest zjistiti ty představy, kterými byli smluvci ovládáni, když sjednávali smlouvu. Tyto představy byly v souzené věci zajisté hospodářského rázu. Z nich nutno usuzovati, jaké povinnosti chtěli smluvci založiti a za jakých podmínek. Smluvní povinnosti musí býti úměrné oněm představám (Sedláček, Obligační právo I., str. 55). Z logického výkladu vysvítá, že k tomu účelu, aby žalující družstvo mohlo plniti své úkoly, musí jeho členové plniti převzaté povinnosti. Třebas se snad hned na počátku družstvu zdárně nevedlo, neprospívalo, je přece možno u takového podniku, že může při dobrém vedení a zapracování dobře plniti své úkoly a tím zdárně prospívati. To bylo nepochybně důvodem, aby ten, kdo již vstoupí do družstva, byl v něm aspoň po dobu pěti let. Jinak nelze vykládati § 5, odst. 1, č. 2 stanov. Výkla-

dem dotčeného předpisu stanov dospívá soud k závěru, že každý, kdo vstoupí do družstva žalujícího společenstva, musí v něm setrvat jako člen aspoň pět let, počítaje od svého vstupu. Tím, že žalovaný vstoupil a upsal jeden podíl, stal se členem družstva žalujícího společenstva. Práva a povinnosti člena žalujícího společenstva jsou upraveny stanovami a těm se žalovaný musí podříditi co do svého poměru k žalujícímu družstvu. Žalovaný sám ve svých námitkách uvedl, že do družstva vstoupil roku 1935, a poněvadž ještě neuplynula doba pěti let, nepotřeboval soud zjišťovati přesné datum jeho vstoupení do družstva. Podle toho, co vyloženo, žalující družstvo právem nevzalo výpověď žalovaného na vědomí, když od vstoupení žalovaného neuplynulo ještě pět let. Pokud jest v druhém odstavci § 5 stanov uvedeno, že musí ohlásiti svou výpověď ředitelství družstva písemně aspoň dva měsíce před ukončením správního roku, platí to samozřejmě jen tehdy, že již uplynula doba pěti let. Pokud žalovaný namítá, že se pětiletá lhůta týká pouze ručení a nikoliv trvání členství, nutno v té příčině odkázati žalovaného na § 6 stanov, kde ručení členů jest upraveno zvlášť a v němž jest také uvedeno, kdy se vyplátí vystoupenému podíl. Každý vystouplý člen ručí ještě pět let, počínaje od ukončení správního roku, v němž vystoupil, takže fakticky trvá jeho ručení vlastně po dobu 10 let. Pokud je v § 5 stanov uvedeno, že členství zaniká také vyloučením a že vyloučení musí nastati, když člen pracuje proti zájmům družstva, jako tomu vlastně jest na straně žalovaného, jest podotknouti, že to jest jiný důvod zániku členství, jenž je závislý na rozhodnutí ředitelství družstva, a pokud ono nerozhodne o vyloučení, trvá členství dále. Ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 stanov, že člen může dobrovolně vystoupiti teprve po uplynutí pěti let, neodporuje zákonu, ježto není nikde vyloučeno, aby nebylo smluveno, jak dlouho má členství trvati. O d v o l a c í s o u d zamítl mezitímní určovací návrh. D ů v o d y: Odvolací soud neschvaluje odvolatelův názor, že přestal býti de iure členem žalujícího společenstva proto, že představenstvo bylo podle velícího předpisu § 5 č. 4, písm. a), stanov povinno jej vyloučiti. Vždyť celý spor se právě točí kolem otázky, zda žalovaný mohl odepřítí dodávky mléka, když se po výpovědi v říjnu 1936 přestal pokládati dnem 1. ledna 1937 za člena žalujícího společenstva. Odvolací soud má však za to, že je odvolatel v právu, když uvádí, že je možno různě vykládati § 5 stanov o zániku členství. Odvolací soud je totiž toho názoru, že stanovy, jež jsou určeny pro venkovské chovatele dojnic, nesmějí dopouštěti více výkladů než jeden, a že ten výklad musí býti nasnadě a nemůže býti činěn po právnických úvahách, k nimž člen venkovského družstva zpravidla nemá průpravy. Tato nejasnost však dopouští výklad, že zánik členství po 5 letech koresponduje s pětiletým ručením, o němž je řeč v § 6 týchž stanov, aniž bylo tam omezeno právo člena ohlásiti své vystoupení dva měsíce před skončením správního roku. Stěží lze míti za to, že by stanovy zamýšlely zavázati člena k tomu, aby pět let setrval ve členství a aby ještě dalších pět let ručil za závazky společenstva.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Jest především podotknouti, že každý člen společenstva má právo vystoupiti ze společenstva a že toto právo nemůže býti společenstevní smlouvou vyloučeno (§§ 54, 77 zák. č. 70/1873 ř. z.). Naproti tomu dovoluje zákon, aby stanovami byl člen ve výkonu svého práva vystoupiti ze společenstva omezen stanovením podmínek, za nichž člen může vystoupiti, pokud by tím právo dobrovolného výstupu nebylo zcela vyloučeno (§§ 5 č. 4, 11, 54, odst. 2, 77 dotč. zák.). K takovým dovoleným omezením ve výkonu uvedeného práva náleží též předpis stanov, podle kterého přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva teprve po určitém trvání jeho členství.

Jest zkoumati, zde bylo takové omezení práva vystoupiti ustanoveno ve stanovách žalujícího společenstva. § 4 stanov upravuje nabytí členství. Podle § 5, odst. 1, č. 2 zaniká členství mím jiné »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech«. Podle druhého odstavce téhož paragrafu musí ten, kdo chce vystoupiti z družstva, písemně ohlásiti své vystoupení ředitelstvu nejméně dva měsíce před ukončením správního roku, členem však přestane býti teprve koncem správního roku, v němž vystoupil. Podle § 6 pozbývá člen vystoupením všech práv proti družstvu, ručí však věřitelům družstva ještě 5 let, počínaje od ukončení správního roku, v němž vystoupil. Uvážili-li se uvedená ustanovení, jest přisvědčiti žalujícímu společenstvu, že se slova »avšak teprve po pěti letech« vztahují zřejmě k zániku členství dobrovolným vystoupením a že těmi slovy mělo býti vyloučeno právo členů vystoupiti ze společenstva v prvních pěti letech po jejich vstupu. Jest tudíž podle stanov podmínkou účinnosti výpovědi člena, aby členství vypovídajícího člena trvalo pět let. Tato podmínka ovšem nemusí býti splněna již v době, kdy se výpověď dává, ježto to nebylo ve stanovách určeno, nýbrž stačí, že je splněna v době, ke které výpověď byla dána a kdy nabývá účinnosti, t. j. koncem správního roku, v němž výpověď byla dána (§ 5, odst. 2, stanov). Nelze schváliti výklad stanov, že se slova »teprve po pěti letech« vztahují k založení společenstva, neboť takový vztah vzpomínutých slov nebyl ve stanovách vyjádřen a neodpovídal by také potřebám společenstva. Společenstvo sledovalo ustanovením o nevypověditelnosti členství po určitou dobu, aby si zajistilo po delší dobu určitý počet členů, kteří mu dodávají mléko a tím i jisté množství mléka, což je podle povahy podniku žalujícího družstva předpokladem nerušeného provozu a obchodu a řádné kalkulace, když si zařízení mlékárny vyžaduje značného nákladu. Je tudíž dočasná nevypověditelnost členství s hlediska žalujícího společenstva hospodářskými důvody plně oprávněna. Tato nevypověditelnost neznamena pro jednotlivé členy neslušné nebo kromobyčejné zatížení jejich hospodářství. Neboť ze stanov vyplývá, že členství zaniká v důležitých případech nehledíc na to, jak dlouho již trvalo, tak na příklad přestěhuje-li se člen v obvod družstva,

aniž by podržel v jeho obvodě nemovitého majetku, nebo převezme-li se svolením ředitelství jiná způsobilá osoba veškerá práva a povinnosti vystupujícího člena.

Ze se slova »avšak teprve po pěti letech« nevztahují na ručení vystoupeného člena, vyplývá z toho, že toto ručení je zvláště upraveno v § 6 stanov, kteréžto ustanovení by bylo jinak zbytečné.

Dovolací soud nesouhlasí proto s názorem odvolacího soudu, že ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 stanov je nejasné. Bylo proto rozhodnuto, jak je shora uvedeno.

Čís. 17153.

Směnečný solidární rukojmí a plátce jest oprávněn vymáhati postihem zaručenou pohledávku proti hlavnímu dlužníku, jestliže mu věřitel připsal na účtě (kontě) znějícím původně na hlavního dlužníka, svou pohledávku k tíži, ježto hlavní dlužník neplatil. Hotovému zaplacení jest klásti na roveň jakékoliv uspokojení věřitele.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1938, Rv I 1535/38.)

Srov. rozh. č. 9970 Sb. n. s.

Okresní hospodářská záložna v D. zapůjčila a hotově vyplatila žalovanému Josefu H. 4.909 Kč 80 h, za něž se žalobce zaručil jako rukojmí a plátce. Ježto žalovaný dluh včas nezaplatil, zažalovala Okresní hospodářská záložna v D. směnku vydanou na zapůjčenou částku a směnečným platebním příkazem okresního soudu v D. ze dne 5. února 1937 byli žalovaný a žalobce rukou společnou a nerozdílnou uznáni povinnými zaplatiti Okresní hospodářské záložně v D. 4.909.90 Kč s přísl. a podle tohoto exekučního titulu byla uvedené věřitelce jak proti žalovanému, tak proti žalobci povolena exekuce vnuceným zřízením zástavního práva. Když ani potom žalovaný svůj dluh nezaplatil, připsala Okresní hospodářská záložna v D. svou pohledávku žalobci jako směnečnému solidárnímu dlužníku k tíži, a to tím způsobem, že účet (konto) původně znějící na jméno žalovaného jako hlavního dlužníka byl přepsán na jméno žalobce jako dlužníka, takže žalobce má nyní u řečené záložny konto zatížené onou její pohledávkou. Žalobce se proto domáhá na žalovaném, aby byl uznán povinným zaplatiti žalobci 4.909 Kč 90 h s přísl. s tím, že se žalovaný může zprostiti tohoto závazku zaplacením oné částky na dluh, za který se zaručil žalobce jako rukojmí a plátce Okresní hospodářské záložně v D. Soud první stolice uznal podle žaloby po předchozím zrušení jeho rozsudku, usnesením odvolacího soudu, v němž byl vysloven názor, že žalobce jest oprávněn uplatňovati regresní nárok podle § 1358 obč. zák., kdyby uvedený peněžní ústav připsal svou pohledávku k tíži žalobci, t. j. kdyby žalobce měl u pe-